

Forløb til *Livet i skoven* – hvem bor her?

Forløbet her knytter sig til fagbilledbogen *Livet i skoven - hvem bor her?* fra forlaget Globe (2019)

Forløbet knytter følgende temaer til bogen: fakta/fiktion, rovdyr/byttedyr, god/ond, hjem, kredsløb, årstider, dag/nat, sanser.

Eksempler på fokusord: byttedyr/rovdyr, årstid, frøkapsel, opfostre, nektar, raspetunge, næring, bo (sb., -et), nataktiv, sanser, løvtræer/nåletræer.

Bogens struktur er lineær:

Bogen er opbygget, så den veksler mellem faktisk indhold og vejledninger til små aktiviteter. Se bogens egen indholdsfortegnelse for at få det fulde overblik over indholdet:

Før læsning

Hvis du har mulighed for det, kan det være en fordel at projicere bogen op på en storskærm, når du gennemgår bogen med mange børn på en gang.

Forside

Hvad ser I på bogens forside? Er billederne tegninger eller fotografier? Hvad står der på forsiden? Tal om ordet 'fakta'. Børnene vil med fagbogen her komme til at møde vejledninger og fakta om dyr. En anden type faktatekst, som børnene sikkert kender, er fødselsdagsinvitationer. Tal om børnenes forventninger til bogen.

Bagside

Hvad ser I på bogens bagside? Hvad tror I, der står i teksten? Sammenlign teksten med børnenes forventninger fra før. Har børnene ændret mening i forhold til, hvad bogen handler om?

Indhold

Her leder I sammen efter flere tegn på, hvilken slags bog, I har med at gøre.

Titelblad s. 1: Her kan man altid se, hvad en bog hedder. Sammenlign med titlen på forside og ryg.

Indholdsfortegnelse s. 3: Hvad betyder tallene? Hvad betyder teksten? Sammenlign med overskrifter inde i bogen (højresider).

Første opslag s. 4: Hvad får I ud af at kigge på billederne? Hvad betyder luppen? Hvad får I ud af teksten?

Første aktivitet s. 6: Her ses et eksempel på en instruktion. Hvilken information får I? Hvad betyder tallene? Hvad får I at vide ved at kigge på billederne? Hvad får I at vide ved at læse teksten under billederne? Hvordan kunne man ellers have vist, hvordan man gør?

Register s. 32: Hvordan er registeret ordnet? Er der en rækkefølge, I kan genkende (alfabetisk orden)? Hvis man for eksempel gerne vil læse noget om MUS, hvor skal man så lede?

Nu har I undersøgt bogen sammen. Er *Livet i skoven – hvem bor her?* et eksempel på fakta (informerende tekst) eller fiktion (fortællende tekst)?

Under læsning

I kan nu enten læse videre sammen eller opdele børnene i grupper, som på skift kan læse og kigge i bogen sammen med den voksne.

Hvis I kun har et eksemplar af bogen, kan nogle af børnene måske kigge på andre fagbøger, mens andre sidder med *Livet i skoven – hvem bor her?*. Bemærk, at der i samme serie findes bogen *Biller, bier og andre sjove smådyr*. DR har også appen *DR Naturspillet*, som kan relateres til bogen. Se desuden listen over relaterede hjemmesider nederst i dokumentet.

Fælles læsning med en voksen

Kig og læs i bogen sammen. Da *Livet i skoven – hvem bor her?* er en fagbilledbog, opfordrer vi ikke til en første oplæsning uden afbrydelser. Lad derimod læsningen foregå som en dialog og indbyd til at komme med kommentarer og spørgsmål undervejs. Følg børnenes interesse og brug god tid på at tale om illustrationerne. Brug gerne både åbne og lukkede spørgsmål for at aktivere alle børn i samtalen, hvis nogle holder sig tilbage fra selv at spørge. Notér, hvis noget indbyder til at blive undersøgt yderligere.

Eksempler på spørgsmål til fagbilledbogen:

- Specifikke ord: Snegle kan skære blade i stykker med tungen – hvad kalder man sneglens særlige tunge? (s. 19)
- Tekstnære: Hvad gør de insekter og snegle, som kaldes ”rengøringsholdet”? (s. 18-19)
- Genkaldende: Hvad spiser dyrene ude i skoven – og hvad gør de for at klare vinteren? (s. 14 og 28)
- Illustrationer: Hvordan er kaningangene tegnet? Hvad viser illustratoren på den måde? (s. 20-21)
- Forståelses- og tolkningsspørgsmål: Hvorfor bygger nogle dyr mon deres bo højt oppe i træerne? (s. 10-11)
- Generaliserende: Kender I nogen, der arbejder om natten ligesom uglen og ræven? (s. 22-23)

Spørgsmålene bliver gradvist sværere ved at bevæge sig fra det konkrete til det komplekse. Mærk efter på din børnegruppe, hvor langt de er klar til at gå.

Af hensyn til næste trin i forløbet bør du sikre dig, at alle børn nu har mødt ordene: *rovdyr* (s. 22-23, evt. med reference til s. 14-15), *nataktiv* (s. 23) og *bo* (*sb.*, *-et*) (s. 20-21, evt. med reference til s. 10-11).

Repetér evt. også hvilken slags bog *Livet i skoven – hvem bor her?* er: fakta (informerende tekst) eller fiktion (fortællende tekst).

Hvilke andre fagbøger kender I?

Efter læsning

Forslag til aktiviteter

I præsenteres her for en række forslag til forløb og aktiviteter, som giver børnene mulighed for en æstetisk bearbejdning af den tekst, de har mødt. Forslagene er skalérbare i omfang og varighed, men tanken er ikke, at I skal gennemføre det hele med børnene. Udvælg det, som passer ind i jeres hverdag og planer.

Det er dog altid en god idé at dokumentere arbejdet med værkerne, så børnene kan vende tilbage og reflektere over deres proces, særligt når de i børnehaveklassen genoptager arbejdet med et værk, som de tidligere har beskæftiget sig med. Derfor opfordrer vi også til, at dokumentationen (skitser, fotografier og lign.) følger med barnet ved skolestart.

Uddybet forslag til æstetisk læreproces

Lav jeres egen udstilling

I det følgende gennemgås et forløb, hvor børnene laver deres egen naturudstilling. Når I kommer til fordybelsesfasen er det nødvendigt med et rum, hvor der ikke bliver pillet ved tingene. Længden af de enkelte faser kan I selv definere ud fra jeres lokaler og øvrige tidsplaner.

Forløbet er baseret på grundmodellen i Austring og Sørensen: *Æstetik og læring : Grundbog om æstetiske læreprocesser (2006)*.

Fase	Proceselementer
Impuls:	I har nu fordybet jer i bogen <i>Livet i skoven - hvem bor her?</i> Hvad har været mest spændende?
Optakt:	Tag ud i naturen sammen og find eksempler på ting, I har mødt i bogen. Tag billeder eller optag videoklip og bring nogle af naturmaterialerne med hjem til børnehaven. Har I mulighed for det, kan I supplere med at tage på museum for at studere, hvordan man kan designe en udstilling.
Eksperiment:	Hvad vil I gerne vise med jeres udstilling? Se på jeres materialer og saml dem i grupper, der passer sammen. Fordel emnerne mellem børnene. Lav selv nogle tegninger og find også gerne billeder og tekst på internettet, som kan hjælpe med at fortælle om emnet. Hvordan virker materialer, tekst og billeder sammen?
Udveksling:	Fortæl hinanden om jeres idéer til udstillingen og planlæg rummet sammen.
Fordybelse:	Børnene sætter nu en udstilling op. Leg gerne med lys og effekter. I kan for eksempel vise videoer eller bruge små lydclip optaget med Easi-Speak eller iPad.
Præsentation:	Invitér forældre og børnehavens andre børn til udstilling - måske endda en lille reception med saftevand og snacks for at indvie rummet. Husk at fotografere.
Evaluering:	Tal bagefter med børnene om processen. Hvordan var det at arbejde med materialer og det digitale indhold, og hvordan blev resultatet i forhold til de

første ideer? Hjælp børnene med at få tegninger og fotos samlet i en mappe – fysisk eller digitalt.

Det skal I bruge: Naturmaterialer, optageudstyr, udstillingsfaciliteter, karton, papir, farver, skriveredskaber.

Aktivitetsforslag, øvrige

Her får I en række forslag til mindre omfattende aktiviteter, som relaterer sig til *Livet i skoven* – hvem bor her? Bogens egne aktivitetsforslag kan selvfølgelig også anvendes.

Byg et hjem

Dyr har huler, gange, boer, reder, territorier – hvordan bor du? Byg en model af pap og evt. andre genbrugsmaterialer, eller lav en planche, hvor man kan se, hvordan børnene bor. Tal undervejs om de steder, hvor dyr og mennesker spiser, drikker, sover og opholder sig.

Lav et årstidshjul

Print skabelonen *Årstidshjul* på sprogsporet.dk. Tal om, hvad der karakteriserer årstiderne, og lad børnene selv tegne i felterne ud for hver årstid. Klip til sidst hjulet ud og laminér det eventuelt for bedre holdbarhed.

Fotojagt

Print aktivitetsarket *Fotojagt* fra sprogsporet.dk og gå på fotojagt efter former og farver udenfor. Efter jagten kan I printe fotografierne og sætte dem op på en tavle i børnehaven.

Leg med sanser

Dyrene skærper deres sanser efter omgivelser, døgnrytme og føde. Prøv jeres egne sanser af ved at tage bind for øjnene og lave blindsmagning, hvor I føler, lugter og smager jer frem. I kan også lave en lydskattejagt. Lad børnene optage lyden af steder i børnehaven på for eksempel en Easi-Speak eller tablet, og lad nogle af deres kammerater gå på jagt efter steder med den samme lyd.

Fang krible-krable dyr

Fang biller og andre smådyr i en nedgravet syltetøjskrukke og arranger evt. sneglevæddeløb og billerace ved at tegne cirkler med kridt og se, hvilket dyr der først når fra centrum og frem til den yderste cirkel. Husk at tage syltetøjskrukken op igen bagefter.

Design et dyr

Overvej om det skal høre til oppe i luften, nede i jorden eller måske i havet? Er det et rovdyr eller byttedyr? Prøv at lade børnene mærke efter på egen krop, hvordan deres dyr mon bevæger og gebærder sig. Børnene kan enten lave en tegning med hele dyret eller lave en maske - brug evt. paptallerkener, som er mere slidstærke end almindelig karton. Lad børnene lege rollespil med maskerne.

Forslag til supplerende læsning med børnene

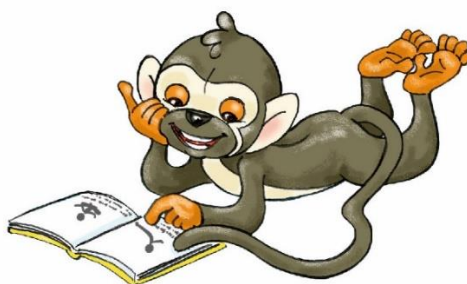
- Thorstein Thomsen: *Cirklen og andre cirkeldigte* (2012). Findes også på eReolen.dk
- Fagbilledbøger, fx *Biller, bier og andre sjove smådyr* (2019), ligeledes fra forlaget Globe.
- Skønlitteratur, fx *Fortællinger om bærfolket* af Lene Kaaberbøl (2011) eller *Troldepus fra Troldehøj* af Dines Skaftte Jespersen (1941). Sidstnævnte serie findes også på eReolen.dk

Hjemmesider

- *Digitalt – det er for børn*: <https://digitale-born.vejle.dk/>
- DR Ramasjangs app *DR Naturspillet* (2020)
- Fuglestemmer: <https://www.fuglestemmer.dk/>
- Grønne Spirer, herunder de 75 aktivitetskort ”Spring ud i naturen” fra Grønne spirer og friluftsrådet: <https://groennespirer.dk/>
- Naturporten: <https://naturporten.dk/>
- Skoven i Skolen: <https://www.skoven-i-skolen.dk/>
- 10 hyppigste fuglestemmer: <https://naturguide.dk/lyt-og-laer-fuglestemmer/>
- 99 arter at se før du bliver voksen: <https://www.99arter.dk/>

Find mere inspiration til din praksis her

- Benny D. Austring og Merete Sørensen: *Æstetik og læring : Grundbog om æstetiske læreprocesser* (2006)
- Erika Brandt, Jette Aabo Frydendahl, Stine Liv Johansen m.fl.: *Digital pædagogik* (2015)
- Stig Broström, Kristine Jensen de López og Jette Lønftoft: *Dialogisk læsning i teori og praksis* (2012)
- Janne Højrup Nielsen og Søren Fanø: *I begyndelsen var billedet : om billedlitteratur og formidlingen af den* (2020)
- Marlene Vorborg Jensen, Mette Eiersted og Rasmus Max Byriel Andersen: *Digitale børnefællesskaber : leg og læring med digitale medier i vuggestue og børnehave* (2015)

Sammen om Skolestart er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen og er et samarbejde mellem Bibliotekernes Sprogspor og Daneklærerforeningen. Se mere på sprogsporet.dk/sammen-om-skolestart

Illustrationer: Gunhild Rød ©Daneklærerforeningens forlag